

ale

Historisk tidskrift
för Skåneland

Nr 1 1981

ale

Historisk tidskrift för Skåneland

utges av De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening.

Redaktör

Landsantikvarie Dag Widholm, Lund

Redaktionskommitté

Länsantikvarie Carin Bunte, Malmö

Professor Erik Cinthio, Lund

Fil. lic. Gert Jeppsson, Lund

Fil. dr. Anna-Christina Meurling, Lund

Fil. kand. Allan Persson, Lund

innehåll

	Sid
Berta Stjernquist: Carl Stadler och arkeologien	1
Henrik Järn: Stenhus i trästad	4
Sven G. Sjöberg: Skånelandslitteratur	10
 Aktuellt om antikvariskt:	
Mait Molander: Kyrkorna och deras inventarier	23

Carl Stadler och arkeologin

Av Berta Stjernquist

Lunds Universitets Historiska Museum, Krafts Torg 1, 223 50 Lund

År 1979 kom meddelandet till Lunds universitets historiska museum att tullöverinspektör Carl Stadler donerat 50 000 kr att bilda en fond för arkeologisk forskning vid institutionen. Med detta kröntes en gärning som amatörforskare som kännetecknades av ingående kunskap i arkeologi och ett hängivet intresse för ämnet. Då vi i år för första gången delar ut forskningsanslag av fondens avkastning går tankarna till donator med tacksamhet och beundran för hans insatser för arkeologin.

Carl Stadler föddes i Malmö 29 juli 1884 som son till syssloman Carl Axel Valfrid Stadler och Carin Charlotte Lindeqvist. Sin ordinarie verksamhet kom han att få vid tullverket. Han blev tullöverinspektör i Malmö. Vid sidan om sitt yrke hade han många talanger och intressen som gjorde hans liv rikt. Han var konstnärlig, han målade och tecknade. En stilla humor präglade honom och kom till uttryck i skickligt gjorda teckningar från hans vardagsliv. En annan sida av hans konstnärlighet var hans musikaliska läggning. Han var också intresserad av historiska sammanhang vilket kom honom att bl.a. ägna sig åt släktforskning. Han hade ett öppet sinne för naturen. Det tog sig många uttryck bl.a. i insamling av fågelägg. Hans helt dominerande fritidsintresse var emellertid arkeologien.

Carl Stadler ägnade praktiskt taget all sin fritid åt stenåldersforskningen. Han spårade

upp boplatser och tog tillvara ytfynd. Hans intensiva intresse gällde de bebyggelseförhållanden som fynden vittnade om.

Redan under Otto Rydbecks tid började han samarbeta med Historiska museet i Lund och flera generationer av arkeologer har sedan upplevt den stimulerande samvaron med Carl Stadler i fält på vandring bland boplatserna eller i diskussioner kring insamlade föremål.

En vetenskapligt mycket betydelsefull upptäckt gjorde han på 1930-talet då han vid vandring över backarna vid Oxie utanför Malmö upptäckte resterna av en unik förhistorisk boplatz. Oxieboplatzen med en rikedom av redskap såsom yxor och keramik var en sensation därför att det var den då äldsta kända boplatzen här i landet från yngre stenålder. Carl Stadlers medfödda vetenskapliga läggning kom genast till uttryck. Han intresserade sig inte bara för fynden, flintyxor och keramik, utan i första hand för fyndsammanhangen och han tillkallade arkeologerna. Oxieboplatzen som han på detta sätt räddade har blivit internationellt känd och står i centrum för kännedomen om det äldsta jordbruket i vårt land. Stenåldersboplatserna i Malmötrakten blev efterhand välkända för honom, han bevakade anläggningsarbeten och anmälde fynd till arkeologerna vid Historiska museet i Lund.

Carl Stadler hade en vaken blick för fyndplatser kring Malmö där han under många

Fig. 1. Carl Stadler på fältarbete i Ageröd.

år hade sin yrkesverksamhet men sin största insats arkeologiskt gjorde han i mellersta Skåne. Den tredje nu igenvuxna Ringsjön har under stenåldern vid sina stränder haft en omfattande bebyggelse. Den äldre stenålderns jägare och fiskare höll till där och hade där sina fångstmarker. Carl Stadler ägnade ett intensivt intresse åt att spåra upp och registrera boplatserna. När man i trakten avslutat höstplöjningen kom han för att på markytan leta efter flintredskap eller andra spår av bebyggelsen. Han skaffade sig en

ingående kännedom om boplatslägena, fyndmaterialet och de naturliga förutsättningarna för bebyggelsen. Redan i slutet av 1920-talet upptäckte han boplatserna vid Sjöholmen och tog kontakt med arkeologerna vid Historiska museet. Hans arbete inspirerade till de arkeologiska undersökningar vid Ageröd som planerades av John-Elof Forsander men som efter hans död genomfördes av Carl-Axel Althin under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet.

Det var en rik källa till kunskap som

arkeologerna här började ösa ur. Kompletterande utgrävningar på 1970-talet av Lars Larsson vid Historiska museet har bekräftat boplatsskomplexens rikedom och betydelse. Carl Stadler hade intuitivt en stark känsla för betydelsefulla sammanhang. Det var säkert inte av en tillfällighet som han kom att ägna så mycken tid åt boplatserna vid den igenvuxna Ringsjön, Ageröds och Rönneholms mossar. Materialet är grundläggande för vår kännedom om den äldre stenåldern i Skåne.

Carl Stadler följde med osvikligt intresse Agerödsundersökningarna på 1940- och 1950-talen. Han deltog i arbetet inom den avdelning av Historiska museet, Mesolitiska laboratoriet, där fynden registrerades och bearbetades. Hans erfarenhet och kunskap var där en stor tillgång. När de skånska stenåldersboplatserna i det sammanhanget blev föremål för en systematisk registrering bidrog han inte bara genom sin stora erfarenhet av förhållandena i fält utan också genom sin kännedom om olika redskapstyper. Med stor noggrannhet och med stark känsla för sammanhangen deltog han i systematiseringsarbetet. Sina säkra kunskaper skaffade han sig genom att flitigt studera såväl den arkeologiska litteraturen som arkeologiska redskap av olika slag. Han var väl orienterad även i dansk arkeologi. Som medlem av det Kongel. Nordiske Oldskriftsselskab höll han kontakt med den danska arkeologiska forskningen.

Carl Stadler lämnade efter hand de fynd han påträffade till Historiska museet där de är en viktig del av samlingarna. Det vetenskapliga värdet är stort inte minst därför att de är så noggrant registrerade. Han lämnade också till museet en förteckning och beskrivning över alla de stenåldersboplatser som han upptäckt eller arbetat med, ett material som kunnat utnyttjas på många sätt. Sina insatser gjorde han alltid på ett självklart och stilla sätt utan åthävor.

Fig. 2. Carl Stadler i Mesolitiska laboratoriet.

Efter hans pensionering hade arbetet med arkeologiskt material ett stort utrymme i hans dagsprogram. Stenåldersmaterialet var ett huvudintresse för honom men han var också intresserad av andra arkeologiska fynd. Under sina senare år satt han i sin stora våning vid Amiralsgatan ivrigt sysselsatt med lerkärlsmaterial, skärvor av sönderbrutna kärl som han satte samman igen. Det var material som han fick i uppdrag genom sina kontakter med tjänstemän vid Kulturhistoriska museet i Lund.

Den 6 mars 1965 dog Carl Stadler. Hans donation som förvaltades av hans broder, Arvid Stadler, överlämnades enligt hans önskan först efter broderns död 1978. Arbetet med arkeologiskt material och arkeologiska problem gav Carl Stadlers liv ett särskilt innehåll. Hans önskan att främja den arkeologiska forskningen har genom hans insatser under livstiden och genom donationen fått ett bestående uttryck. Stor är vår tacksamhet för hans gärning.

Fig. 1 har ställts till förfogande av docent Lars Larsson och fig. 2 av stadsantikvarie Bengt Salomonsson.

Stenhus i trästad

Av Henrik Jern

Museet i Varberg, 432 00 VARBERG

»Tvänne hvalfde och murade källare, herrar Lagerbohmar tillhörande, utgöra med kyrkan alla stenhus i staden».

Så sammanfattar publicisten Johan Rosén (1726—1773) Varbergs bebyggelsekaraktär i sin »Varbergs historia», publicerad i Götheborgska Magasinet 1759. Ända sedan medeltiden hade det helt dominerande byggnadsmaterialet i Varberg varit trä. Ja, inte förrän efter den stora stadsbranden 1863, då halva staden lades i aska, tillföres Varberg mera sammanhängande stenhusmiljöer.

Kyrkan som Rosén nämner var byggd i korsvirke och uppfördes på 1680-talet. De två tunnvalvda källarna däremot byggdes vid 1700-talets mitt och utgör ett försä tecken på en ekonomisk expansion som präglade staden under 1700-talets andra hälft. Under denna period kom ytterligare en rad stenhus att uppföras, och det är om detta byggande denna artikel skall handla.

De dansk-svenska krigen hade härjat staden i omgångar under 1500- och 1600-talen och självklart präglades stadens handel och näringsliv av stora svårigheter. Med freden följde en stegvis ekonomisk uppgång, och vid 1700-talets mitt var faktiskt Varberg landskapets största stad med drygt 1000-talet invånare. År 1758 hade man den största handelsflottan i Halland på 16 båtar. Det ekonomiska överskottet leder bl.a. till investeringar i stenhus.

Tunnvalvda stenmagasin

Bl.a. genom brandförsäkringshandlingar kan man belägga åtta stenmagasin av likartad typ uppförda under 1700-talets andra hälft. Av dessa återstår endast ett i dag (bild 1). Så sent som 1972 revs ett magasin under stora protester, den s.k. Ostkällaren.

Samtliga magasin har legat på tomter med omedelbar närhet till torget och varit i olika handelsmäns ägo. De tunnvalvda byggnaderna med sina järmbeslagna dörrar och fönsterluckor har helt enkelt fungerat som stöld- och brandskyddade varumagasin.

Magasinens väggar var murade av stora oregelbundna naturstenar i fasaden medan mindre, råhuggna stenar kom till användning på insidan. Murtjockleken varierade mellan 90—150 cm. Ett tunnvalv i tegel utgjorde bärande konstruktion (bild 2). Golvet var tegelstensbelagt.

Lundquistska huset

Två stora bränder härjade Varberg åren 1767 och 1768 varvid norra hälften av staden ruinerades. Bl.a. förstördes en större handelsgård av trä ägd av handlaren och rådmannen Peter Hjerton. På samma tomt, med läge vid torget snett emot kyrkan, uppförde Hjerton direkt efter branden Varbergs första gård i tegel. Det är det hus som idag går under benämningen det Lundquistska efter

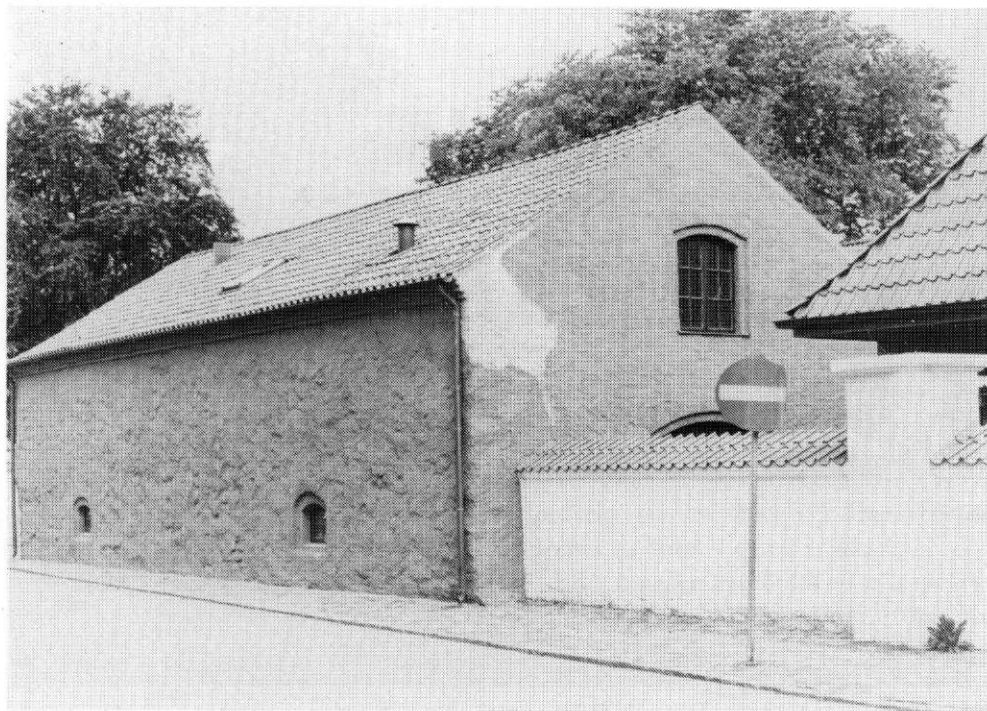

Fig. 1. Magasinshus, kv. Magistern, Södergatan. Uppfört under 1700-talets andra hälft.

en handelsman Adolf Lundquist som köpte gården 1864 och som också är ansvarig för den klassicerande putsdräkt som präglar byggnaden idag (bild 3).

En äldre oljemålning visar att originalfasaden var i rött tegel med vittade fogar. Taket var ursprungligen av mansardtyp.

Gården var helt kringbyggd med bostads-

länga mot torget. Också ekonomilängorna var av tegel.

När den stått klar måste den ha gjort ett imponerande intryck med tycke av magnifik herreboning och kontrasterat starkt mot stadens övriga enkla träbebyggelse.

Ett av rummen i bottenvåningen har bevarat ett stycke ursprungsdekor, ett märkligt stucktak i rokokostil. I hörnen är de fyra stånden symboliskt framställda och i centrum svävar två stora ovaler med byggherrskapets initialer; Peter Hjerton och Barbro Gammal. Taket är daterat 1769. Bakom ytterligare en signatur döljer sig byggmästaren.

Friedrich August Rex

Huset ritades av kommandanten på Varbergs fästning Sven Kellander, adlad Mannerskantz 1772. Som byggmästare funge-

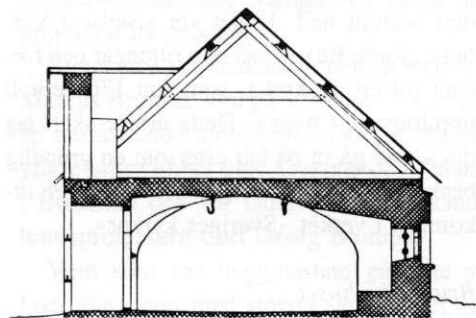

Fig. 2. Sektion genom Ostkällaren, kv. Färgaren, Varberg. Uppmätt av B. Wetter 1964.

Fig. 3. Lundquistska huset vid torget. Uppfört 1768–1769 åt handlanden och rådmannen Peter Hjerton. Byggmästare F. A. Rex. Nuv. fasad 1864–1865.

rade Friedrich August Rex (1721—1800), stadstimmermästare och stadsbyggmästare i Göteborg (bild 4). Kellander och Rex hade samarbetat tidigare, bl.a. vid byggandet av den berömda tullbron i Falkenberg. I Stockholm förvaras ett dussin handskrivna dagböcker av Rex som utförligt redogör för hans uppväxt, utbildning och senare verksamhet som murmästare. De innehåller också ett stort antal teckningar.

I ett kort avsnitt redogör han också för sitt arbete med rådman Hjertons hus.

Bygget påbörjades den 1 maj 1768. Nästan precis ett år senare, den 5 maj 1769, kunde Hjerton flytta in. Rex berättar vidare att han skickat efter en gesäll från Köpenhamn för arbetet med stucktaken, »en nog passabel stuctur-arbetare». Det framgår att flera rum haft stucktak liksom att arbetena imponerat på andra byggherrar i staden som

genast beställde liknande utsmyckningar. Rex avslutar med att beklaga att han inte kommit i kontakt med Varberg tidigare för då hade »flera stenhuss byggnader blifwit byggt».

Caroli kyrka

Vid branden 1767 hade också kyrkan i staden brunnit ned. Under sin vistelse i Varberg gjorde Rex också upp ritningar och förslag till en ny kyrka, som han 1769 erhöll uppdraget att bygga. Detta arbete skall jag dock inte gå in på här eftersom en grundlig beskrivning av Varbergs kyrkor nyligen utkommit i verket »Sveriges kyrkor».

Bruniuska huset

Granne med Hjertons gård uppfördes ytterligare ett stenhus direkt efter branden. Bygg-

Fig. 4. F. A. Rex (1721–1800), stadsbyggmästare i Göteborg. Byggmästare för Hjertons gård, kyrkan samt rådhus i Varberg. Porträtt i bläck av J. A. Beyer i en av Rex' dagböcker.

naden, som idag är borta, syns på ett foto taget före 1863 års stadsbrand (bild 5). Det var ett vitputsat tvåvånings hus på en mörk sockel, nio fönsteraxlar långt och med brutet tegelklätt tak. På taket kupor och mitt på fasaden en kraftig stentrappa. Av en brandförsäkringshandling framgår att huset var uppmurat av gråsten.

Byggherre var handlaren och rådmannen Marcus Brunius som på 1760-talet övertagit en blomstrande rörelse efter fadern. Marcus yngre bror Gomer blev kyrkoherde i Tanum i Bohuslän och var fader till den välkände lundaprofessorn Carl Georg Brunius.

Vem som var byggmästare går inte att fastställa, men med största sannolikhet var det inte Rex. Det skulle han isåfall omnämnt i sin dagbok.

Fig. 5. Torget.

Rådhus

Också stadens gamla rådhus, en träbyggnad i två våningar, brann ned 1767. Det låg förövrigt på den tomt vid torget där det Bruniuska huset senare byggdes.

Efter branden uppfördes ett nytt rådhus i sten friliggande på torget. Hittills har man

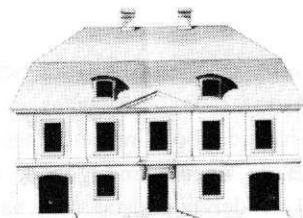

Fig. 6. Ritning till Varbergs rådhus, 1780, av F. A. Rex. Original i Riksarkivet.

Fig. 7. Varbergs gamla rådhus. Foto före 1863.

inte vetat när detta byggdes och av vem. Men också rådhuset byggdes av F. A. Rex och i hans dagbok finns ett långt avsnitt om arbetet. Ja, egentligen utgörs de största partierna av det högtidstal som han höll vid invigningen av rådhuset 1781. Rex hade också gjort ritningen till huset vilken förvaras i överintendentämbetets arkiv i Riksarkivet (bild 6).

Den visar en putsad tvåvåningsbyggnad med dubbla takfall. Disponeringen av muröppningarna är symmetrisk. Fönsterna i bottenvåningen är stickbågiga, entrén har fått dekorativa accenter.

Ovanvåningen är lisenuppdeldad och pryds av en centralt placerad trekantsgavel. Planritningarna avslöjar i bottenvåningen packhus och våghus förutom förstuga. En trappa upp fanns bl.a. rådussal, kämnärsrätt, arkiv och tolagskammare. Stilmässigt knyter det helt an till den klassicerande barock som präglade göteborgsarkitekturen under Carlbergarna.

Ett fotografi taget före branden 1863, då rådhuset brann ned, visar att den färdiga byggnaden blivit något modifierad (bild 7). Man hade nöjt sig med ett valmat takfall och takkupor hade slopats. Också trekantsgavel och entréns dekor hade uteslutits. Det hela blev betydligt mindre pretentiöst.

En brandförsäkring innehåller uppgift på att bottenvåningen var uppförd i gråsten, ovanvåningen i tegel.

Göteborgskontakter

De här stenhusbyggena jag redogjort för, med magasinerna sammanlagt 12 st, kom länge att förbli de enda stenhusen i trästaden Varberg. De markerade sig endast som insprängningar i en i övrigt homogen bebyggelsestruktur. Utvecklingen mot en stenstad fortsätter inte förrän efter branden 1863.

En betydande roll spelade som visats murmästaren F. A. Rex. Genom honom förmedlades idéer och kunnande från Göteborg.

Det var också göteborgsarkitekturen som kom att prägla betydande delar av det stenhusbyggande som påbörjas under 1860-talet under Varbergs förste stadsarkitekt Frans Jacob Heilborn.

Byggnadshistoriskt källäge

Med nödvändighet har denna framställning blivit lapidarisk. Efter ett flertal stora stadsbränder, senast 1863 då hela rådhusarkivet gick till spillo, har så gott som allt byggnadshistoriskt och personhistoriskt källmaterial ödelagts. Tyvärr går det endast med

största svårighet att rekonstruera äldre byggnadsmiljöer i Varberg.

Litteratur

- Baeckström, A.: Studier i Göteborgs byggnadshistoria före 1814, Stockholm 1923.
Benett, R. och Forsström, M.: Kyrkorna i Varberg, Stockholm 1980.
Jern, H.: Frans Jacob Heilborn, Varbergs Museum, årsbok 1979.
— Lundquistska Huset, Varberg 1978.
— Träarkitektur i Varberg, Varbergs Museum, årsbok 1977.
Rosén, J.: Varbergs historia, Lund 1923.
Stenberg, P.: Tunnvälvda stenkällare i Varberg, Varbergs museum, årsbok 1973.

Skånelandslitteratur 1980

Historisk-antikvarisk bibliografi i urval

Sammanställd av Sven G. Sjöberg

Universitetsbiblioteket, Box 1010, 221 03 Lund 1

Resttitlar från 1979 har i regel endast medtagits i den mån de kompletterar redan föreliggande regionala förteckningar.

Acta Archaeologica : table of contents to volumes 1–50 [1930–1979]. *Acta Archaeologica* (København), 50(1979, tr. 1980), 241–252.

Agardh, Per O., Svalöv – in times past and today / [Per O. Agardh, Gösta Andersson, Erik Åkerberg]. – Svalöv, 1979. – 18 s. – (Publication from the Guild of Svalöv ; 8).

Ahlberg, Gunnar, Hembygd i väst och öst : festskrift till författarens 85-årsdag 13 december 1979 / utg. av Nacka Hembygdsförening och Nordhallands Hembygdsförening. – Varberg, 1979. – iv, 102, (1) s.

Ur innehållet: S. 4–7: Nordhallands hembygdsarkiv (Ur: Rtg 1924, S. 26–30). – S. 8–16: Vägar och fornminnen i Norra Halland (Ur: Halländsk bygdekultur. – Göteborg, 1925, s. 9–24). – S. 17–24: Vägar och samfärdsel i Halland på 1500-talet (Ur: Vår bygd 1927, s. 15–23). – S. 30–40: Gränsmöten vid Flabäck omkring år 1600 (Ur: Vår bygd 1962, s. 30–47). – S. 91–102: Gunnar Ahlberg : tryckta skrifter 1915–1979.

Ahnlund, Leif, Kulturhistorisk inventering inom delar av Femsjö, Färgaryd, Jälluntofta och Långaryd socknar, Hylte kommun / av Leif Ahnlund och Dan Eriksson ; Länsstyrelsen, Stiftelsen Hallands läns museer: landsantikvarien, – Halmstad, 1980. – (4), 162, (1) s. – (Meddelande / Planeringsavdelningen: länsantikvarien ; landsantikvarien i Halmstad ; 1980:8) – Omslag: Hylte kommun : kulturhistorisk inventering.

Andersson, Arvid, se: Boken om Höör.

Andersson, Helge, se: Bara kommun.

Andersson, Ingvar, Knut den Helige och Lunds domkyrka. – *Frostabygden*, 1979, 4–7. – Ur förf:s Skånes historia, D. 1, 1947.

Andersson, Lars B., Del av forn lämning 81, gravfält järnålder : Li, Fjärås Bräcka, Fjärås sn Halland : arkeologisk undersökning 1973. – Stockholm, 1979. – 24 s. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1979:41).

Andersson, Per, Malmö litteratur : bibliografiska noteringar för år 1979 (med tillägg från föregående år). – *Elbogen*, 1980:4, 102–122.

Andrén, Anders, Biskopen som försvann : eller att tolka fynd. – *Meta*, 1980:1, 16–17. – Om tolkningsfrågor kring Thulegrävningen i Lund.

–, Lund. – Stockholm, 1980. – 105 s. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Medeltidsstaden ; 26)

Anjou, Sten, Heligkorskyrkan i Dalby / av Sten Anjou ; 7. uppl. genomd. av E. Cinthio. – [Stockholm], 1980. – 24 s. – (Svenska Fornminnesplatser ; 16).

Arkeologisk håndbog / redaktion: Mogens Rud. – 2. udg. – København : Politikens forlag A/S, 1979. – 319, (1) s. – Artiklar även om de gamla danska landskapen.

Arvastson, Gösta, De nya gårdarna : ett problem om kulturell kontinuitet och förändring i

- 1800-talets Skåne. — (Årsredovisning / Lundabygdens sparbank, 1979, 1–20).
- Ason, [pseud. för Kjell Andersson], Tillståndet i Örkeneds socken efter brandskattningen år 1678. — *Göinge Hembyggsförbunds årsbok*, 1980, 76–82.
- Atterman, Ingemar, På Pilkaholmen : glimtar ur livet i ett blekingskt fiskeläger. — *Blekingeboken*, 58(1980), 73–116. — Arkeologisk undersökning av boplatser och båtkåsar.
- Augustsson, Jan-Erik, Halmstad. -- Stockholm, 1980. — 109 s. — (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Medeltidsstaden ; 20).
- Bager, Einar, Komplettering till Jörgen Kocks hus. — *Elbogen*, 10(1980), 47–48. — Jörgen Kocks hus i Malmö.
- Banning, Knud, Alterets sakrament : Jesus født påny. — (Kristusfremstillinger : . . . 5. Nordiske symposium for ikonografiske studier på Fuglsang . . . 1976. — København, 1980, s. 21–30) — Bl.a. om 1400-talsmålningarna i Araslöv.
- Bara kommun / huvudredaktör: Helge Andersson. — Bara, 1980. — 328 s. — Ur innehållet: S. 8–34: Ortnamnen i Bara kommun / av Ingemar Ingers. — S. 35–42: Från förhistorisk tid / av Helge Andersson. — S. 43–83: De vita och röda kyrkorna / av Helge Andersson. — S. 84–110: Prästgårdar, präster och andra kyrkans tjänare / av Helge Andersson. — S. 111–143: Slott och herremän / av Helge Andersson. — S. 144–183: Livet i byarna / av Helge Andersson.
- Bartholin, Thomas S., se: Mårtensson, Anders W.
- Becker, C. J., Anakronistiske Lund-mønter fra Hardekunds eller Magnus den Godes tid. — *Nordisk numismatisk unions medlemsblad*, 1979:4, 66–71.
- , Hardekunds »Sigtuna«-mønt og andre imitationer fra Lund. — *Nordisk numismatisk unions medlemsblad*, 1980:3, 42–47.
- Bendixen, Kirsten, Mønter som historisk kilde. — *Hikuin*, 6(1980), 93–100. — Berör bl.a. Lund och Torekov.
- Bengtsson, Torsten, Predikstolarna i pastoratet. — *Krönika från Fagereds pastorat*, 1979, 10–15.
- Bergman, Lars-Erik, Skeletten i Löddeköpinge vikingagravar. — *Observanda medica Ferrosan*, 1979:3, 80–81.
- Bernander, Inga, Dopnamnet som förnamn, hemmans- och gårdsnamn i Värö : en undersökning med hjälp av 1600-talsmaterial. — *Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift*, 1980, 5–22. — Om namnskicksförändringar under den svenska administrationen.
- Bevara, förnya, förbättra staden / redaktör: Mats Edström ; Arkitektföreningen för Södra Sverige. — Lund, 1980. — 175 s. — Bl.a. om städer i Skånelandskapen.
- Billberg, Ingmar, Malmöbyars historia / av Ingmar Billberg, Anders Reisnert och Sven Rosborn. — *Elbogen*, 1980:2, 42–46.
- Bjuggner, Lena, »Rådhusgrävningen» i Halmstad 1979. — *Halland*, 63(1980), 11–29.
- Björkquist, Karl-Axel, Tvåhundraårsjö rosen. — I: Inventori in honorem : en vänbok till Folke Hallberg. — Stockholm, 1980, s. 152–162. — Regionalarkeologisk undersökning i Blekinge.
- , se: Med arkeologen Sverige runt.
- Blomstrand, Anders, Att »läsa serier» i Hällestadskyrka. — *Tornabygden*, 12(1980), 18–21. — Om kalkmålningarna i Hällestadskyrka.
- , Helligkorskirken i Dalby = Die Heiligkreuzkirche in Dalby = The Holy Cross Church in Dalby / text: Anders Blomstrand ; photo: Alfred Weiss, Bengt Persson ; drawings: Mauritz Svensson. — [Dalby, 1980]. — [8] s.
- , Hällestadskyrka, Torna kontrakt. — Dalby, 1980. — [8] s.

- Boken om Höör / Kulturnämnden i Höör. — Höör, 1980. — 183,(1) s. — Ur innehållet: S. 9–26: Så skapades bygden / av Arvid Andersson. — S. 23–28: Resenärer i det förflutna / av Arvid Andersson och Henry Holm. — S. 43–52: Centralorten växer fram / av Knut Jönsson. — S. 137–142: Höörs kyrka efter 1890 / av Hilmer Wentz. — S. 143–147: Munkarps 1880-talskyrka / av Hilmer Wentz.
- Brechensbauer Brandin, Madeleine*, Tegel tegel på väggen där. — Årsskrift / *Det Gamla Trelleborg*, 1979–1980, 14–43.
- Broncealderbebyggelse i Norden : beretning fra det andet nordiske symposium for bronzealderforskning Odense 9.–11. april 1980. — Odense, 1980. — 175 s. — (Skrifter fra historisk institut, Odense universitet ; 28).
- Burlövs kommun : historia och beskrivning / under medverkan av flera författare redigerad av Ingemar Ingers ; utgiven av Kulturnämnden i Burlövs kommun. — Burlöv.
- D. 1. av Ingemar Ingers utg. 1972.
- D. 2. — 1980. — 663 s. : ill., portr., kart., litt.
- Ur innehållet bl.a.: S. 9–113: Burlöv i äldre beskrivningar / av Ingemar Ingers. — S. 117–243: Vad gamla handlingar berättar / av Ingemar Ingers. — S. 274–264: Från sockenstämma till kommunalfullmäktige / av Ingemar Ingers. — S. 305–307: Kyrkliga byggnader och andligt liv i Burlövs församling under 1900-talet / av Åke Rasmusson.
- Burenhult, Göran*, Götalands hällristningar (utom Göteborgs och Bohus län samt Dalsland) = The rock carvings of Götaland (excluding Gothenburg county, Bohuslän and Dalsland). — D. 1. — Stockholm, 1980. — 146 s. — Theses and papers in North-European archaeology ; 10) — Diss. Stockholm. — D. 2 : Illustrations. — Lund, 1973.
- Callmer, Johan*, Topographical notes on some Scanian Viking period and early medieval hoards. — *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 132–149.
- Charlesen, Janne*, Silfwitsborgs Porcellaines och fajjance fabrique / Janne Charlesen, Harriet Hallberg. — *Blekingeboken*, 58(1980), 34–55.
- Christensen, Aksel E.*, Kalmarunionen og nordisk politik 1319–1439. — København : Gyldendal, 1980. — 324 s. : 2 lösa pl. — Berör även Skånelandskapens historia.
- Christensen, C. A.*, Roskildekirkens jordegods før år 1200 : fra skibengods til bispegods. — *Historisk tidsskrift* (København), 1980, 29–39. — Bl.a. om biskopsgods i Göinge, Skåne.
- Christophersen, Axel*, Håndverket i forandring : studier i horn- og beinhåndverkets udvikling i Lund c:a 1000–1350. — Bonn & Lund, 1980. — (2), 236 s. — (Acta archaeologica Lundensia. Series in 4° ; 13).
- , Raw material, resources and production capacity in early medieval comb manufacture in Lund. — *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 150–165.
- Cinthio, Hampus*, se: The Löddeköpings investigation.
- Danmarks historie / redigeret af Aksel E. Christensen . . . København : Gyldendal.
- Bd 1. — 1977. — 2. oplag, 1978.
- Bd 2 : Tiden 1340–1648. — 1 : 1340–1559 / af Kai Hørby, Mikael Venge. — 1980. — 356 s. — 2 : 1559–1648 / af Helge Gamrath, E. Ladewig Petersen. — 1980. — [7 s.], S. 360–700, [3 s.] — S. 557–617: Arkiv- og kildeoversigter. — S. 619–700: bibliografi.
- Cronberg, Olof*, Murmästare Sven Cronberg. — *Elbogen*, 10(1980), 49–65. — Om 1800-talets äldre byggnadshistoria i Malmö.
- Darwall, Anders*, Söndrums kyrka restaurerad / av Anders Darwall och Björn Petersen. — *Halland*, 63(1980), 5–10.
- Ejder, Bertil*, Ingelstads och Järrestads häraders namn. — *Årsbok / Tomelilla Hembygds-krets*, 1980, 51–56.
- , Ortnamn kring norra Öresund. — *Kring Kärnan*, 13(1980), 9–49.

- , Tinkarp : ett nordvästskånskt gårdnamn. – *Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift*, 1980, 51–56.
- Ek, Stig. »Silvergruvorna» på Österlen under senare delen av 1600-talet / av Stig Ek och Curt Wallin. – *Årsbok / Tomelilla Hembygds-krets*, 1980, 66–91.
- , Var »Guldgraven» 1560-talets bergverk på Österlen? / av Stig Ek ; diskussionsinlägg: Curt Wallin. – *Årsbok / Tomelilla Hembygds-krets*, 1980, 92–98.
- Ek, Sven B., Borstahusen – ett fiskeläges upp-gång och fall. – *Landskrona*, 1980. – 48 s.
- Elowsson, N., Kring nordostskånska skansar. – *Göinge hembygdsförenings årsbok*, 59(1980), 20–26.
- Emmelin, Inga, Järnvägsbyggnader i Malmöhus län : rapport från en inventering 1978 / Inga Emmelin ; Länsstyrelsen i Malmö, Skånes Hembygdsförbund. – [Malmö & Lund, 1980]. – 128 s. : bil., ill.
- Ericsson, Ace, Litteratur om Skåne 1979. – Malmö, 1980. – (3), 121 s. – (Bibliografiska skrifter / Föreningen Malmö Stadsbiblioteks Vänner ; 6).
- , Skånska hus och gårdar : ett litteratururval / Ace Ericsson ; Malmö Stadsbibliotek. – Malmö, 1980. – 41 s.
- Eriksson, Henning S., Skånemarkedet. – Høj-bjerg : Wormianum, 1980. – 152 s.
- Eriksson, Torkel, »Kristi första dop» : nordiska transformationer av ett bysantiskt delmotiv. – (Kristusfremstillinger : . . . 5. Nordiske symposium for ikonografiske studier på Fuglsang . . . 1976. – København, 1980, s. 67–90) – Bl.a. om Finjagruppens måleri och de romanska dopfuntarna i Simris och Bjäresjö.
- , Olof den helige, Walther von der Vogel-weide och Petter Dass : till kunskapen om melankolins anatomi. – *ICO. Iconographisk post*, 1980:4, 6–20. – Altarskåpet i Ö. Vrams Kyrka, Skåne.
- Esping Bodén, Anita, Boplatslämningar, yngre bronsålder : Lilla Köpinge, Stora Köpinge sn, Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm, 1980. – 14 s. : ill., kart. – (Rap-port / Riksantikvarieämbetet och Statens His-toriska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980:4).
- Fernlund, Siegrun, Kyrkor i Skåne : en kultur-historia. – Lund, 1980. – 284 s. : ill., litt.
- Flensmarck, Tor, Allmogecupprens Skåne på 1180-talet : Harald Skreng och hans ätt. – *Byahornet*, 39(1980) : 5/6, 44–48.
- , Den stora döden : om digerdöden 1349–50 i Skåne. – *Frostabygden*, 1980, 7–10.
- Forsström, Margit, Bronsålder på Ven. – (In-ventori in honorem : en vänbok till Folke Hallberg. – Stockholm, 1980, s. 167–184).
- Fredriksson, Berndt, Krig och bönder : hur drab-bades skåningarna av kriget 1675–79? – (Bördor, bönder, börd i 1600-talets Sverige. – Lund, 1979, s. 163–213).
- Fritzell, Gunnar, S:ta Thora och hennes kyrka. – *Bjärebygden*, 1980, 11–24. – Om Tore-kov, S:ta Thora; kapell och kyrkor.
- Galster, Georg, se: The Löddeköpinge investi-gation.
- Gejrot, Tomas, Spetälska och arkeologi. – *Kring Helgeå*, 1979 (tr. 1980), 10–19.
- Genesis profeta : nordiska studier i gammal-testamentlig ikonografi : [föredrag vid 6. nor-diska symposiet för ikonografiska studier på Gimo slott, Uppland, 1978.] – Stockholm, 1980. – 227, (1) s. – (Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm studies in history of art ; 33).
- Gilkaer, Hans Torben, In honore Sancti Kanuti martyris : konge og Knudsgilder i det 12. år-hundrede. – *Scandia*, 46(1980), 121–161.
- Gillberg, Johan Lorents, Historisk oekonomisk och geographisk beskrifning öfver Christian-stads län uti hertigdömet Skåne / framgifwen

- af Joh. Lor. Gillberg. — Lund, 1980. — [10], 325, [23] s., [1] kartbl. — Facsimile av originalutgåvan Lund 1767, med inledning om J. L. Gillberg och hans båda böcker av Åke Werdenfels.
- , Historisk oekonomisk och geographisk beskrifning öfwer Malmöhus lähn uti hertigdömmet Skåne . . . / framgifwen av J. Lorents Gillberg. — Lund, 1980. — [18], 283, [23] s., [1] kartbl. — Facsimile av originalutgåvan Lund, 1765, med inledning om Johan Lorents Gillberg och hans båda böcker av Åke Werdenfels.
- Granlund, John, Fiskarekapell på den svenska östkusten. — *Saga och sed*, 1979 (tr. 1980), 69–111. — Bl.a. om numera svunna medeltida kapell i Blekinge.
- Gren, Leif, Liten runologisk bibliografi 1880–1980 för Sverige. — Göteborg, 1980. — (2), 21 bl. — Dupl.
- Grimetons pastorat : en utsikt över 6 församlingar / [anonym]. — Varberg, 1979. — Blandad paginering.
- Gustafsson, Gotthard, Åhus : den medeltida staden och dess byggnadsminnesmärken. — 4. uppl. — Stockholm, 1980. — 32 s. — (Svenska fornminnesplatser ; 19).
- Hallberg, Göran, Ödesmål, trädlöshet och nybyggen : ortnamn i Önnestad berättar. — Önnestads elevförbunds årsbok, 66(1980), 43–45.
- , se: Hembygdsföreningen i Harjagers härad.
- Hallberg, Tord-Jöran, Byanamnen i Osby. — *Årsbok / Osby Hembygdsförening*, 21(1980), 35–49.
- Hannas socken / [utg. av Studieförbundet Vuxenskolan]. — Simrishamn, [1980]. — 81 s.
- Hedin, Erik, Mörkhultsfyndet från yngre bronsåldern. — *Årsbok / Osby Hembygdsförening*, 21(1980), 75–80.
- Hembygdsföreningen i Harjagers härad 50 år : 1930–1980 / utgiven av Harjagers härads Fornminnes- och Hembygdsförening inför jubileumsfirandet i september månad 1980 ; redaktionskommitté: Bo Arvidson . . . — Kävlinge, 1980 — 104 s.
- Ur innehållet: S. 11–15: Harjagers härads Fornminnes- och Hembygdsförening : en historik / Bengt Olsson. — S. 70–76: Harjagers härad : gränser, namn, bebyggelse, tradition / Göran Hallberg. — S. 85–90: Runstenarna i Harjagers härad / Karl Älfvåg.
- Hilfeling, Carl Gustaf Gottfried, Journal förd vid antikvitestecknaren C. G. Hilfelings antikvariska resa i sydöstra Skåne sommaren 1777 / utgiven och försedd med kommentar av Curt Wallin. — *Årsbok / Tomelilla Hembygds-krets*, 1980, 33–46. — Forts. från föregående årsbok.
- Hillåker, Cecilia, Lilla Harrie socken. — *Kävlingebygden nu och då*, 1980, 11–21. — Bl.a. om fornminnen och kyrkan.
- Holm, Henry, se: Boken om Höör.
- Hvidt, Kristian, Nordiske studier over emigration 1965–75. — *Historisk tidsskrift* (København), 79(1979), 379–386. — Bl.a. om emigrationsforskningen vid Lunds universitet.
- Haastrup, Ulla, Die seeländischen romanischen Wandmalereien in Slaglille, Soderup und Fjenneslev : Studien über Technik, Ikonographie und Werkstattzusammenhang der Finja-Gruppe. — *Hafnia*, 6(1979), 106–143.
- Hässleholm, Byggnadsvårdskommittén, Förslag till byggnadsminnen i Hässleholms kommun / Byggnadsvårdskommittén maj 1979. — Hässleholm, 1979. — 47 s.
- Ingemansson, Axel, Ur Mörrumsbygdens historia : uppteckningar. — 2. uppl. — Mörrum, 1979. — 199, (1) s. — Bl.a. om Mörrums by, socken och kyrka.
- Ingers, Ingemar, se: Bara kommun.
- , se: Burlövs kommun.
- Isaksson, Stig, Bebyggelsenamnen i Onsjö härad — Lund, 1980. — 360 s. — (Skånes ortnamn. Serie A. Bebyggelsenamn ; 14) — diss. Lund.

–, *Orden ugglas och ulv som bebyggelsenamns-
element i Skåne*. – *Sydsvenska ortnamns-
sällskapets årsskrift*, 1980. 30–50.

Jakobsson, Bengt, Bebyggelselämningar, medeltid : tomterna 11–18, kv Sumaros, Simrishamn, Skåne : arkeologisk undersökning 1975. – Stockholm, 1979. – 26 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1979:59).

–, Bebyggelselämningar, vikingatid-medeltid kv Ålen : Simrishamn, Skåne : arkeologisk undersökning 1977. – Stockholm, 1979. – 34 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1979:60).

–, Boplatslämningar, medeltid : N. Åsum, N. Åsum sn Skåne : arkeologisk undersökning 1974–1975. – Stockholm, 1979. – 31 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1979:58).

–, Boplatslämningar, neolitikum, bronsålder : Gårdstunga och Holmby snr, Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm, 1980. – 13 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1980:7).

–, Boplatslämningar, tidigneolitikum och yngre bronsålder : Kiaby, Kiaby sn Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm, 1980. – 19 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1980:2).

Jern, Henrik, Hallands medeltida kalkmålningar. – *I Halland*, 1979:4, 4–6.

–, Kungsladugården Lindhov i äldre tid. – *Hallandsbygd*, 1979–1980, 15–19.

–, Tapetfabrikören och kyrkomålaren Jacob Magnus Hultgren. – *Årsbok / Varbergs museum*, 31(1980), 57–84. – Halländskt kyrkomåleri.

Johannesson, Gösta, Helsingborg : stad i 900 år. – Stockholm, 1980. – 310 s.

Johansson, John, Minnet av en by. – *Årsskrift / Billesholmstraktens hembygdsförening*, 1979, 34–39. – Risekatslösa kyrkby.

Johansson, Nils, Ivö socken : utvandrare enl. sum. redogörelser å Statistiska Centralbyrån Stockholm. – *Kring Helge å*, 1979, (tr. 1980), 28–36.

–, Utvandarna från Äsphults socken : utvandrare enl. sum. redogörelser å Statistiska Centralbyrån Stockholm 1861–1920. – *Gårds härads hembygdsförenings årsbok*, 45(1980), 89–94.

Johansson, Sölve, En hyresbod i Kristianstad. – (Arkitektstudier tilegnade Hans Henrik Engqvist. – Köbenhavn : Arkitektens Forlag, 1979, s. 53–57) – Byggnadsarkeologisk undersökning.

Johnsson, Pehr, Scheviaborg : ett nordskånskt fäste från vår äldre medeltid. – *Årsbok / Osby Hembygdsförening*, 21(1980), 127–130. – Tidigare publ. i *Tidskrift i fortifikation*, 1949:1.

Josephson, Erland E., Positivismen och Lauritz Weibull : ett inlägg i svensk vetenskapsteoretisk debatt. – *Radix*, 3(1980), 51–87.

Jönsson, Karna, Om antikvarisk kyrkoarkeologi. – *Meta*, 1980:1, 31–32.

Jönsson, Knut, se: Boken om Höör.

Karlshamns historia . . . – Karlshamn.

D. 1–4. – 1918–1950.

D. 5 : Karlshamns historia 1950–1975 : Karlshamn blir storkommun / av Ove Moberg. – 1979. – 422 s.

Karlsson, Lennart, Kyrkans dörr – paradiset port. – (Genesis profeta : nordiska studier i gammaltestamentenlig ikonografi. – Stockholm, 1980, s. 51–57) – Bl.a. om den medeltida dörren från Barsebäcks kyrka.

Karlson, Torsten, Adligt och lärt i Mellby för 350 år sedan. – *Västra Göinge Hembygdsförenings skriftserie*, 28(1980), 63–74. – Om Mellby medeltidskyrka och dess altarpopsats.

- , Håglunge kyrka. – *Göingebladet*, 12(1980): 2, s. 6.
- , Hässleholms kyrka. – *Göingebladet*, 12 (1980):4, s. 6.
- , Verums kyrka. – *Göingebladet*, 12(1980): 1, s. 26.
- , Visseltofta kyrka. – *Göingebladet*, 12 (1980):4, s. 6.
- Karström, Erland*, Skepparslöv för 165 år sedan / Erland Karström ; bearbetning och kommentar av Hagbert Meuller. – *Gärds Härads Hembygdsförenings årsbok*, 1980, 69–77. – Urspr. publ. i Kristianstads läns Hushållningssällskaps handlingar 1815 med titeln: Beskrifning öfver Skipperslöfs socken . . .
- Kaspersen, Søren*, Munkeliv-psaltarens figurinitier : deres forhold til teksten og det birgittinske vægmaleri. – (Genesis profeta : nordiska studier i gammaltestamentlig ikonografi. – Stockholm, 1980, s. 186–220) – Bl.a. om Vittskövlegruppens måleri.
- Kollberg, Ludvig*, Överkalkningen av medeltidsmålningarna i Sankt Nicolai kyrka i Halmstad. – *ICO. Iconographisk post*, 1980: 1, 32–33. – Även i Föreningen Gamla Halmstads årsbok, 57(1980), 14–16.
- Kristusfremstillinger : foredrag holdt ved det 5. nordiske symposium for ikonografiske studier på Fuglsang 29. aug.–3. sept. 1976 / redaktör: Ulla Haastrup. – København : G.E.C. Gad (i kommission), 1980. – 323 s. : ill.
- Kulturhistorisk bebyggelse – værd att værde : betænkende af byggnadsvårdsutredningen. – Stockholm, 1979. – 180, (2) s. – (Statens offentliga utredningar ; 1979:17) – Berör bl.a. Malmöhus län.
- Lagerlöf, Erland*, Etimasia, Kristi tomme tron : bysantinsk influerede framstillinger på några romanska dopfuntar. – (Kristusfremstillinger : . . . 5. nordiske symposium for ikonografiske studier på Fuglsang . . . 1976. – København, 1980, s. 161–182) – Bl.a. om de romanska dopfuntarna i Löderup och Ö. Hoby.
- Larsson, Lars*, En medlem av mossarnas folk. – *Frostabygden*, 1980, 33–35.
- , Some aspects of the Kongemose culture of Southern Sweden. – *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 5–22.
- , Stenåldersjägarnas boplatser och gravar vid Skateholm. – *Limhamniana*, 1980, 13–39.
- Larsson, Mats*, An early neolithic grave from Malmö. – *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 23–28.
- Larsson, Peter*, Glimtar från Ljunits. – Malmö, 1980. – 174 s. – Bl.a. om jordskiftenas genomförande och frälsesäteriet Marsvinsholm.
- Larsson, Sven*, Askome kyrka byggdes för 200 år sedan. – *Hallandsbygd*, 1979–1980, 7–14.
- Leander, Erik*, Kyrkoräkenskapsböckerna i Ö. Broby 1662–1800. – *Göinge Hembygdsförbunds årsbok*, 59(1980), 53–75.
- , Osby och Loshults socknars trohetsförsäkring den 2 april 1677. – *Årsbok / Osby hembygdsförening*, 21(1980), 7–15. – Johan Gyllenstiernas möte med allmogen i Osby och Loshult.
- Liebe, P. I.*, Dansk krigshistorie i det attende århundrede 1700–1799 : litteraturfortegnelse / af P. I. Liebe og E. Borgström. – 2. reviderede udgave. – København : Det Kongelige Garnisonsbibliotek, 1980. – (6), 73 s. – (Det Kongelige Garnisonsbiblioteks litteraturfortegnelser ; 3B).
- Lindeberg, Gösta*, En bok om Norra Nöbbelöv. – Lund, 1980. – 85 s.
- Lindell, Olle*, Ernst / text: Olle Lindell och Leif Stenholm ; foto: Olle Lindell, Leif Stenholm . . . ; utg. av Armerad Betong Vägförbättringar AB. – Trelleborg, 1980. – 52 s. : ill. – Omslag: Ernst : (under ett kvarter i Ronneby). – Utgrävning i kv. Ernst, Ronneby.

Lindh, Lars, „ . . . det skall vara it gammalt Sätter . . . ” : beskrivning av herrgårdarna Vrams-Gunnarstorp, Billesholm, Boserum och Gedsholm år 1682. — *Årsskrift / Billesholmstraktens Hembygdsförening*, 1980, 4–15.

Lindälv, Elof, De undängömda och återfunna milstolparna från 1666 i nordligaste Halland. — *Vår bygd*, 63(1980), 5–18.

—, Fornfynd och fornminnen i norra Halland. — 3. uppl. — Kungsbacka, 1980. — 343 s. : ill. — (Skrifter / Institutet för västsvensk kulturforskning ; 9).

—, Minnesbilder från studiet av Fjärås Bräcka. — *I Halland*, 4(1980);3, s. 4–7.

Lundborg, Lennart, Fynd av brolämningar norr om Villshärad i Harplinge socken. — *Halland*, 63(1980), 30–32.

—, se: Med arkeologen Sverige runt.

Lunds stadskärna : bevaringsprogram Vårfru rote / redaktion: Agneta Åsgrim-Berlin, Anders W. Mårtensson ; foto: Håkan Bengtsson, Thore Sonesson ; kartor: Gunilla Lantz. — Lund : Bevaringskommittén, 1980. — 131 s. : ill., kart.

Lunds stifts herdaminne från reformationen till nyaste tid / utg. av Gunnar Carlquist. — Ser. 2. Biografier: 1. Biskopar och domkapitel. — Lund, 1980. — 684 s.

The Löddeköpinge investigation. — (Meddelanden från Lunds universitets historiska museum. NS).

1: The settlement at Vikhögsvägen / by Tom Ohlsson. — NS 1 (1975–1976).

2: The northern part of the village area / by Tom Ohlsson. — NS 3 (1979–1980), 68–111.

3: The early medieval cemetery / by Hampus Cinthio. — NS 3 (1979–1980), 112–123. Appendix 1: The coins from the Löddeköpinge cemetery / by Georg Galster and Jørgen Steen Jensen. — NS 3 (1979–1980), 124–127.

Appendix 2: The patronus graves from Löddeköpinge / by Ove Persson. — NS 3(1979–1980), 128–131.

Malmberg, Carl-Axel, Kungl. Karlskrona Amiralitetsförsamling 1680–1980 : en marinförsamlings historia. — Karlskrona, 1980. — 151 s.

Malmer, Brita, Den senmedeltida penningen i Sverige : svenska brakteater med krönt huvud och krönta bokstäver. — Stockholm, 1980. — xv, (3), 280 s. — (Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien. Antikvariska serien ; 31) — Fyndredovisningar även från de skånska landskapen.

Malmö Stadsbibliotek. Mikrofilmade domböcker, bouppteckningar, mantalslängder, jordeböcker, skråhandlingar, generalmonsterrullor m.m. : Malmöhus län. — Malmö, 1980. — [4], 146 s. — Duplic.

Med arkeologen Sverige runt / huvudredaktörer: Sverker Janson, Erik B. Lundberg ; kartor: Noris Hartmanis. — 2. omarbetade och utökade uppl. — Stockholm, 1980. — 366 s.

Ur innehållet: S. 57–80: Skåne / av Märta Strömberg, Bengt Salomonsson och Dag Widholm. — S. 81–86: Blekinge / av Karl Axel Björkquist. — S. 87–96: Halland / av Lennart Lundborg. — Litteraturförteckningar till varje avsnitt.

Moberg, Ove, se: Karlshamns historia.

Modéer, Kjell Å., Några gestalter i juridiska fakultetens historia. — Lund, 1980. — 69 s.

Mårtensson, Anders W., Kulturens arkeologiska trädgård med ett lapidarium i förvandling. — *Kulturen*, 1980, 165–182.

—, S:t Stefan i Lund : ett monument ur tiden / Anders W. Mårtensson under medverkan av Thomas S. Bartholin, Jørgen Steen Jensen, Evy och Ove Persson. — Lund, 1980. — 176 s. : 3 pl., ill. — (Årsskrift / Gamla Lund ; 62).

S. 131–138: Träet fra Repslagaren / Thomas S. Bartholin. — S. 139–150: Middelaldermønter fra kirketomt i Lund / Jørgen Steen Jensen. — S. 151–170: Medeltidsfolket från kvarteret Repslagaren / Evy och Ove Persson.

—, se: Lunds stadskärna.

- Människan, kulturlandskapet och framtiden : föredrag och diskussioner vid Vitterhetsakademins konferens 12–14 februari 1979. – Stockholm, 1980. – (4), 372 s. – (Konferenser / Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien ; 4).
- Nagmér, Robert B.*, Boplatslämningar, yngre förromersk och äldre romersk järnålder : Borgeby, Borgeby sn Skåne : arkeologisk undersökning 1975. – Stockholm, 1980. – 31 s. : 1 kartbl., ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980:1).
- , Fornlämning 3, nyupptäckta boplatslämningar Ö. Grevie 41:1, Ö. Grevie socken, Skåne : arkeologisk undersökning 1975. – Stockholm, 1980. – 10 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980:40).
- , Fornlämning 66, Slaggvarp : Turabygget 1:14, Orkelljunga sn, Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm 1979. – 7 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1979:62).
- , fornlämning 69, stenåldersboplat : Örkeljunga sn Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm, 1980. – 12 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Uppdragsverksamheten ; 1980:6).
- , Medeltida bebyggelselämningar, Kv. Qvirates, Ystad, Skåne : arkeologisk undersökning 1976. – Stockholm, 1980. – 33 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980:39).
- Nelde, Lars*, Inventering inför detaljplanering av Särö, Släp socken, Kungsbacka kommun : fältarbete, sammanställning och presentation . . . / av Lars Nelde ; Stiftelsen Hallands läns museer Halmstad och Varberg ; Landsantikvarien. – Halmstad, 1979. – 94 s. : ill.
- Nordic archacological abstracts 1978. – Viborg, 1980. – 298 s. – Omslag: NAA 1978 : Nordic archaeological abstracts.
- Ohlmarks, Åke*, Langobarder och vandaler : skåningar och själlandsdanskar. – *Byahornet-Skåneland*, 39(1980):2, 24–30.
- , På jakt efter kung Ale. – *Byahornet-Skåneland*, 39(1980):1, 9–13. – Om Ale stenar och kung Ale.
- Ohlsson, Barbro*, Lund : en bibliografi 1978. – Lund, 1980. – 48 s.
- Ohlsson, Tom*, Latex profiles as documentation in archaeology. – *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 166–171. – Berör skånska utgrävningar.
- , se The Löddeköpinge investigation.
- Olofson, Christer*, Den tredje brakteaten från Vä. – *Kring Helge å*, 1979 (tr. 1980), 3–5.
- , Färlövs kyrka under åtta sekel / av Christer Olofson och Bengt Olén. – Färlöv, 1980. 48 s.
- , Två runinskrifter från Väs 1000-tal och 1100-tal. – *Kring Helge å*, 1979 (tr. 1980), 6–9.
- Olsson, Bengt, se: Hembygdsföreningen i Harjagers härad.
- Olsson, Eric*, Lilla Harries storhet och fall. – *Kävlingebygden nu och då*, 1980, 35–37.
- Olsson, Ingrid*, Byggnadsbeskrivningar i Brandförsäkringsverket. Register: Kristianstads län / Ingrid Olsson; inledning: Åke Werdenfels. – Kristianstad, 1980. – 63 s.
- Olsson, Josef*, Klörup, gammal by vid Landsvägen. – *Limhamniana*, 1980, 97–107.
- Olsson, K. E.*, Det gamla Helsingborg – som kameran räddat : en stadsvandring i kamerans barndom. – Helsingborg, 1980). – 156 s. – (Handlingar / Gillet Gamla Helsingborg ; 16).

Ottosson, Thure, Utdrag ur gamla protokoll och anteckningar angående Tranås kyrkor. — Skåne Tranås, 1980. — 15 s.

Palmer, Samuel, Fönstermålningarna i S:t Nikolai kyrka, Halmstad / färgfoto: Göte Karlsson ; text: Samuel Palmer. — Halmstad, 1979. — 14 s. : ill.

Person, Bengt-Arne, Schloss und Festung Varberg / von Bengt-Arne Person ; Übersetzung: Christiane B. Sjöberg. — Varberg, 1980. — 29 s. : ill., litt. — Översättning av förf:s Varbergs slott och fästning. — Varberg, 1978.

—, Varberg castle and fortress / by Bengt-Arne Person ; translation: Nils Stedt. — Varberg, 1980. — 29 s. : ill., litt. — Overs. av förf:s Varbergs slott och fästning. — Varberg, 1978.

Person, Evy, se: Mårtensson, Anders W.

Persson, Ove, se: The Löddeköpings investigation.

—, se: Mårtensson, Anders W.

Petersson, Bengt-Göran, Dalby centrum : kulturhistorisk byggnadsinventering med bevarandeförslag / Bengt-Göran Petersson ; Fastighetskontoret i Lunds kommun. — Lund, 1980. — 26 s.

Publicering av stadsgrävningar. — *Meta*, 1980: 4, 2—16. — S. 8—10: Malmö / Sven Rosborn.

Randsborg, Klavs, The Viking age in Denmark. — London : Duckworth, 1980. — vii, 206 s. — Berör även de gamla skånska landskapen.

Ranius, Allan, Lokalhistoriska svenska bibliografier. — Linköping, 1980. — 64 s. S. 25—30: Skåne. — S. 31—32: Halland, Blekinge.

Rasmusson, Åke, se: Burlövs kommun.

Regnéll, Gösta, Från forntid till framtid : en utflykt genom tid och rum till Kungsmarken. — (Årsredovisning / Lundabygdens sparbank, 1980, s. 1—20).

Reisnert, Anders, se: Billberg, Ingemar.

Remgård, Eva, Register till årsboken Halland 1969—1978. — Borås, 1980. — (Specialarbete / Bibliotekshögskolan ; 1980:7).

Reutersvärd, Oscar, Simson, styrkebältet och den sakrala kraften. — (Genesis profeta : nordiska studier i gammaltestamentlig ikonografi. — Stockholm, 1980, s. 59—65). — Bl.a. om figurkolonnerna i Lunds domkyrkas krypta.

Rosborn, Sven, se: Billberg, Ingemar.

—, se: Publicering av stadsgrävningar.

—, se: Wolf, Jens Lauridsen.

Rosén, Margaretha, Yrkeshälsan i det förindustriella bondesamhället : en studie av tidig yrkesspecialisering i Blekinge. — *Blekingeboken*, 58(1980), 117—135.

Rydbeck, Otto, Glimmingehus / av Otto Rydbeck ; foto: Erik Liljeröth. — 13. uppl. — Stockholm, 1980, — 23, (1) s. — (Svenska fornminnesplatser ; 7).

Salberger, Evert, Vä-beslagets runinskrift. — *Gärds härads hembygdsförenings årsbok*, 45(1980), 53—62.

Sallius, Joel, Det handlar om gamla Eslöv. — Eslöv, 1980. — 122 s. — (Eslövs museums skriftserie ; 12) — Omtryckta uppsatser.

Salomonsson, Bengt, se: Med arkeologen Sverige runt.

Schlyter, Herman, Caroli nya kyrka. — *Elbogen*, 10(1980), 94—101. — Även om Caroli gamla tyska kyrka.

Sjögren, Inga Brita, Halland i litteraturen 1979. — *Halland*, 63(1980), 82—90.

Sten Sabine, Benfynd från rådhusgrävningen, Halmstad. — *Föreningen Gamla Halmstads årsbok*, 57(1980), 9—13.

Steen Jensen, Jørgen, Middelaldermønter fra kirketomt i Lund. — *Nordisk matematisk unions medlemsblad*, 1979:4, 75—80.

—, Tyske brakteater i danske fund. — *Hikuin*,

- 6(1980), 101–110. — Bl.a. fynd från Ö. Tomarp och Kämpinge.
- , se: The Löddeköpinge investigation.
- , se: Mårtensson, Anders W.
- Sterving, Richard*, Helsingborgiana blandat med litet Ramlösa. — Helsingborg, 1980. — 133, (1) s. — Bl.a. om gamla Ramlösa brunn, Jacob Hansens hus och byggnadsstilar från nyantik till jugend.
- Stewénius, Jonna*, Ängelholms kommun : torp-inventering / [Jonna Stewénius] ; Kulturnämnden. — Ängelholm, 1980. — 130 s.. 1 lös karta.
S. 10–20: Torpbebyggelsen i ett historiskt perspektiv / Åke Werdenfels.
- Stjernquist, Berta*, Bronsåldersbebyggelse på Gårdlösaåsen : kort presentation. — (Bronzealderbebyggelse i Norden : beretning fra det andet nordiske symposium for bronzealderforskning, Odense . . . 1980. — Odense, 1980, s. 67–71.)
- Gårdlösaområdet som historiskt upplevelserum.
— (Människan, kulturlandskapet och framtiden : föredrag och diskussioner vid Vitterhetsakademiens konferens . . . 1979. — Stockholm, 1980, s. 98–100.) — Diskussionsinlägg.
- , Oskar Lidén. — (Svenskt biografiskt lexikon, Bd 12, 1977–1979, s. 694–696.) — Arkeolog och forskare med anknytning till särskilt Skåne.
- Stjernswärd, Brita*, Skånskt herrgårdsfolk. — Stockholm, 1979. — 270, (2) s. — Berör även slottens historia.
- Strandh, Hilding*, Skånekungar på Helsingborgs slott. — *Byahornet-Skåneland*, 39(1980):3, 2–10.
- Strömberg, Märta*, Bronsålder i Hagestadprojektet : en period i långtidsperspektiv. — (Bronzealderbebyggelse i Norden : beretning fra det andet nordiske symposium for bronzealderforskning, Odense . . . 1980. — Odense, 1980, s. 72–82.)
- , Das Hagestad-Projekt. — (Kiel papers '80 from Fuglsang / Lolland . . . Ostseekolloquium 31.10. — 2.11.1980 / Hrsg. von Hermann Hinz. — [Kiel, 1980?], s. 35–48).
- , Siedlungssysteme in südschwedischen Megalithgräbergebieten. — *Fundberichte aus Hessel* [Festschrift Ulrich Fischer], 19/20(1979/80), 131–144. — Sydöstra Skåne, spec. Hagestad.
- , The Hagestad investigation : a project analysis. — *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 47–60.
- , Var kustbon fiskare eller bonde? : näringsfång och ekonomi på Tankbåten-boplatsen i Västra Ystad. — *Ystadiana*, 25(1980), 6–30.
- , Wirtschaftsformen in südschwedischen Dörfern von der jüngeren Eisenzeit bis zum Mittelalter. — *Offa* [Festschrift Hermann Hinz], 37(1980), 122–128.
- , se: Med arkeologen Sverige runt.
- Ståhl, Harry*, Bebyggelsenamnen i norra Halland (Himle, Viske och Fjäre härader). — Uppsala, 1980. — 224, (1) s. — (Sveriges ortnamn. Ortnamnen i Hallands län ; 3).
- Svanberg, Jan*, Davids kamp mot lejon och björn. — (Genesis profeta : nordiska studier i gammaltestamentlig ikonografi. — Stockholm, 1980, s. 75–87) — Bl.a. om tympanonreliefen i Lunds domkyrkas nordportal.
- Svedberg, Olle*, »Trädbyggningshus» i Kristianstad. — (Arkitektstudier tilegnade Hans Henrik Engqvist. — København : Arkitektens Forlag, 1979, s. 58–59) — Byggnadsarkeologisk undersökning av de s.k. »Vähusen» i Kristianstad.
- Tesch, Sten*, Ett par bronsåldersmiljöer med huslämningar i Skåne och Södermanland. — (Bronzealderbebyggelse i Norden : beretning fra det andet nordiske symposium for bronzealderforskning, Odense . . . 1980. — Odense, 1980, s. 83–101) — Bl.a. om Stora Köpinge.

–, *Forn tidens bopålar : Stora Köpinge-bygden under 5000 år / UV Syd ; Sten Tesch, Dag Widholm, Anders Wihlborg. – Lund, 1980. – 39 s. : ill., kart., litt.*

S. 2–3: Om fornlämningar och deras skydd / Dag Widholm. – S. 4–8: Arkeologi / Anders Wihlborg. – S. 9–14: Det dolda . . . men försvinnande kulturlandskapet / Sten Tesch. – S. 15–24: Stora Köpingebygden / Sten Tesch. – S. 25–37: 1979 års utgrävningar i Stora Köpinge [tid. publ. i Ale 1979:1 och 1979:3] / Sten Tesch.

–, *Medeltida kulturlager : kv. Johan nr 46, Ystad, Skåne : arkeologisk undersökning 1979. – Stockholm, 1979. – 7 s. : ill. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museum. Uppdragsverksamheten ; 1979:61).*

Tidström, Anders, Anders Tidströms resa i Halland, Skåne och Blekinge år 1756 : med rön och anmärkningar uti oeconomien, naturalier, antiqviteter, seder, lefnads-sätt / utgifven av Martin Weibull. – København : Dansk-Skaansk Forlag, 1980. – 93 s. – Fotografiskt nytryck av utgåvan Lund, 1891.

Tomelilla. Arbetskommittén för inventering av äldre bebyggelse. Onslunda / Arbetskommittén för inventering av äldre bebyggelse i Tomelilla kommun ; utgiven av Byggnadsnämnden och Kulturnämnden, Tomelilla kommun. – Tomelilla, 1980. – 42 s. : ill., kart.

Trotzig, Aina, Jesu dop och frestelse i öken : en ikonografisk studie med utgångspunkt från motiven på dopfunten i Fjellie kyrka i Skåne. – (Kristusfremstillinger : . . . 5. Nordiske symposium for ikonografiske studier på Fuglsang . . . 1976. – København, 1980, s. 311–323.)

Tunander, Britt, Stickspår till sockerbruket / Britt och Ingemar Tunander ; teckningar: Ingemar Tunander. – Trelleborg, 1980. – 59 s. ill., litt. – Från skånska sockerbruk och stationssamhällen.

Wahlöö, Claes, Lilla Harrie och slaget vid Lund. – Kävlingebygden nu och då, 1980, 38–44.

Wallin, Curt, Birgitta Birgersdotter och hennes

make, riksrådet Ulf Gudmarsson på besök i Helsingborg. – Kring Kärnan, 13(1980), 51–66. – Med sammanställning av urkundsmaterial.

–, *En riddarvisa från senmedeltidens Sölvesborg : kring ett viktigt dateringsproblem. – Blekingeboken, 58(1980), 11–33. – Bl.a. om Tyge Krabbe och Sölvesborgs slott.*

–, *Kalkugnen i Andrarum 1550–1621 : en bortglömd, riksviktig »storindustri» för Alunbrukets tillkomst. – Tomelilla, 1980. – 31 s. – (Småskrifter / Föreningen för Fornminnes- och Hembygdsvård i Sydöstra Skåne ; 20) – Tidigare i Tomelilla Hembygds-krets årsbok, 1979.*

, *Sydöstra Skånes medeltida series pastorum. – 3: Ingelstads härad. – Årsbok / Tomelilla Hembygds-krets, 99–150. – Forts. från Årsbok 1978.*

–, *Österlen starkt präglad av arvet från fäderna. – Elkontakten, hösten 1980, 7–10. – Omtryckt i Strövtåg i kulturbygd. – [Malmö], 1981, s. 121–128.*

–, se: Ek, Stig.

–, se: Hilfeling.

Wallin, Gunnar, Jordrevningsprotokollen. – Årsbok / Osby hembygdsförening, 21(1980), 51–73. – Forts. från tidigare årsböcker.

Wallin, Lasse, Arkeologiska undersökningar i kv. Kloster 1980. – Årsskrift / Det Gamla Trelleborg, 1979–1980, 7–13.

–, *Fornlämning 40, Ny Varberg : provundersökning av medeltida stadslämningar, Lindhov 1:1, Lindsbergs sn Halland : arkeologisk undersökning 1979. – Stockholm, 1980. – 21 s. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980:52).*

Wentz, Hilmer, se: Boken om Höör.

Werdenfels, Åke, se: Gillberg, J. Lorents.

–, se: Olsson, Ingrid.

–, se: Stewénius, Jonna.

Werne, Finn, Allmogens byggnadskultur – förvandling och upplösning intill 1900-talets början. – Göteborg, 1980. – xvii, [3], 420 s. – (Doktorsavhandlingar vid Chalmers Tekniska Högskola. Ny serie ; 333) – Diss. Göteborg.

Westin, Alex., Die St.-Marienkirche in Helsingborg. – Helsingborg, 1979. – 7, (1) s.

Westin, Gunnar, Ett fullbordat standardverk : Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid, från vikingatid till reformationstid . . . – *Historisk tidskrift*, 1980, 370–377. – Återblick.

Widholm, Dag, Fornlämningar i fullåkersbygd. (Inventori in honorem : en vänbok till Folke Hallberg. – Stockholm, 1980, s. 44–47.)

–, Fornfidsresa i nutidsbygd. – *Landskronaboken*, 1980, 126–133. – Fornminnen från Rönnebergs härad.

–, Kulturminnesvården och kulturlandskapet. – (Skolan och naturen. – Landskrona, 1980, s. 9–12.)

–, Problems concerning bronze age settlements in Southern Sweden. – *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*, NS 3 (1979–1980), 29–46.

–, se: Med arkeologen Sverige runt.

–, se: Tesch, Sten.

Wihlborg, Anders, Boplatslämningar, mellan-neolitikum : Öllsjö, Skepparslöv sn, Skåne : arkeologisk undersökning 1974. – Stockholm, 1980. – 22 s. : ill., kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980: 3).

–, Nyupptäckta boplatslämningar : Elleköpinge, Åhus sn, Skåne : arkeologisk undersökning

1976. – Stockholm, 1980. – 6 s. : kart. – (Rapport / Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Undersökningsverksamheten ; 1980: 5).

–, se: Tesch, Sten.

Wihlsson, B., Scheviaborg – en medeltida skånsk befästning. – *Årsbok / Osby hembygdsförening*, 21(1980), 131–146. – Tidigare publ. i Skånes Hembygdsförbund, årsbok 1950.

Wolf, Jens Lauridsen, Jens Lauritsøn Wolfs Malmöbeskrivning 1654 / Jens Lauritsøn Wolf ; inledning av Sven Rosborn. – *Elbhogen*, 10(1980), 66–79. – S. 69–79: Faksimile ur Wolfs Encomion Regni Daniae, s. 557–567.

Vår bygd // Nordhallands Hembygdsförening. – Kungsbacka, 63(1980). – Temanummer om äldre samfärdsel.

Yrwing, Hugo, Lauritz Weibull och den källkritiska metoden. – *Årsbok / Vetenskaps-Societeten i Lund*, 1980, 56–72. – Urspr. publ. på engelska i *Mediaeval Scandinavia*, 1972. Här den svenska grundtexten med supplerande tillägg.

Åberg, Alf, När byarna sprängdes. – [Ny uppl.] – Stockholm, 1979. – 154 s. – Berör bl.a. Rutger Maclean samt skiftesreformerna i Skåne och övriga landskap.

Åsbjörnsson, Ulf, Lindholmsunionen. – *Byahornet-Skåneland*, 1980:4, 22–26. – Om Lindholmens slott och Skånes äldre historia.

Åsgrim-Berlin, Agneta, Dalby centrum : kulturhistorisk byggnadsinventering med bevaringsprogram / Agneta Åsgrim-Berlin ; Fastighetskontoret, Lund. – Lund, 1980. – [3], 28 bl., [3] kartbl.

–, se: Lunds stadskärna.

Älfvåg, Karl, se: Hembygdsföreningen i Harjagers härad.

Kyrkorna och deras inventarier

Under 1980 påbörjades i båda Skånelänen ett projekt vilket går under benämningen »Dokumentation och märkning av kyrkliga inventarier». Det bedrivs genom Skånes Hembygdsförbund enligt riksantikvarieämbetets anvisningar och i samarbete med pastoratsförbundet.

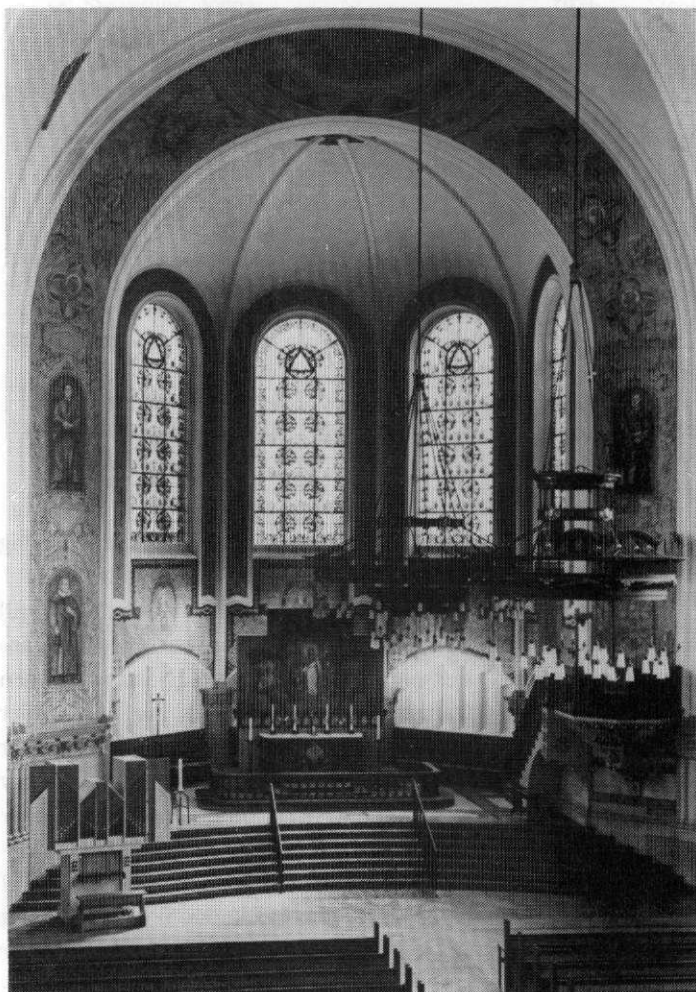
I Malmöhus län är vi en antikvarie och en fotograf, som med representanter från polisen, brandväsendet och de enskilda kyrkorna samarbetar med dessa brottsförebyggande åtgärder. Arbetet sker på uppdragsbasis mot självkostnadspris. För närvarande är vi sysselsatta med kyrkorna i Malmö samfällighet, totalt 21 församlingar med minst en kyrka i varje församling. Över varje kyrka upprättas en historik samt en bedömning från antikvarisk synpunkt av främst silverföremålens och textiliernas förvaring. Kyrkornas exteriör och interiör fotograferas och en beskrivning av kyrkans föremål görs vilken kompletteras med foto i svart-vitt och i vissa fall med färgfoto. Med hjälp av polisen och brandväsendet går kyrkans larm och lås igenom och en del av föremålen, främst silver och mässing märks med ett för kyrkan speciellt identifikationsnum-

mer. Slutligen upprättas eventuella förslag till åtgärder för den aktuella kyrkan.

Under arbetets gång, då vi har tillgång till kyrkans alla utrymmen, har en mängd intressanta upptäckter gjorts. Nästan alla, men främst de äldre kyrkorna har något eller några föremål som under årens lopp har blivit bortglömda eller vars funktion har blivit glömd. Hela bibliotek eller rester av kyrkornas gamla boksamlingar har vi påträffat på ibland något underliga ställen. I regel är tyvärr böckerna i ganska dåligt skick på grund av felaktig förvaring under lång tid. De flesta böckerna är från 16-, 17- och 1800-talen men även något av 1500-talets kyrkliga litteratur finns bevarad.

Inte bara böcker kan bli bortglömda: I Tygelsjö kyrka påträffade vi på en vind byggnadsdelar från den nedrivna 1100-talskyrkan. Tornen är ofta förvaringsplats för gamla uttjänta föremål. Delar av tornur från 1700-talet ligger kvar i många kyrktorn. Vapensköldar och andra söndriga träföremål ligger också ofta slängda här. Vid en jämförelse med den snabbinventering av kyrkliga föremål som upprättades 1919 kan man ibland se att många av föremålen har förvarats i tornet sedan 1900-talets början.

Ett föremåls ursprung kan också bli bort-

Exempel på nydokumenterad kyrkointeriör: S:t Johannes kyrka i Malmö med ursprunglig jugendinredning bevarad. Foto: Leopoldo Iorizzo.

glömt, i Fosie kyrka fanns t.ex. ett gulfärgat träkors på en rund glob vars funktion ingen kände till. Vid en jämförelse med gamla foton av kyrkans interiör kunde vi fastställa att föremålet var överdelen till kyrkans gamla predikstol. Med hjälp av äldre arkivmaterial hittade vi ytterligare en intressant detalj angående Fosie. Kyrkklockan, gjuten 1479, finns också kvar,

dock ej i Fosie utan i Skarhults kyrka dit den tydligen en gång såldes.

Enbart dessa glimtar ger en antydning om vad vi även i fortsättningen kan förvänta oss att finna. Då kyrkornas eget intresse för dessa föremål är stort, kommer troligen frågan om deras fortsatta förvaring att kunna lösas.

Mait Molander

DE SKÅNSKA LANDSKAPENS HISTORISKA OCH ARKEOLOGISKA FÖRENING bildades 1866. Föreningen är en samlingspunkt för en historiskt och arkeologiskt intresserad allmänhet.

Föreningen är utgivare av ALE, historisk tidskrift för Skåneland, som utkommer med fyra häften årligen. Tidskriften utges med bidrag från statens humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsråd. Brev och manus till redaktionen adresseras till landsantikvarie Dag Widholm, Winstrups-gatan 10, 222 22 LUND.

Medlem i föreningen erhåller tidskriften kostnadsfritt.

Årsavgiften, 35:— kr, kan insättas på postgirokonto nr 24 68 31-2, De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening.

Adress till föreningens skattmästare, Allan Persson: Karhögstorg 4 A, 223 55 LUND.

Äldre häften av tidigare utgivna tidskrifter kan beställas hos föreningens sekreterare, fil. kand. Sten Skansjö, Skolrådsvägen 3, 223 67 Lund eller hos skattmästaren.

EFTERTRYCK, helt eller delvis medges endast efter redaktionens särskilda tillstånd.

Föreningens styrelse

Fil. dr Bengt Bengtsson, Lund, ordf., byråchef Evald Gustafsson, Sthlm, v.ordf., fil. kand. Sten Skansjö, Lund, sekr., fil. kand. Allan Persson, Lund, skattmästare samt professor Nils-Arvid Bringéus, Lund, länsantikvarie Carin Bunte, Malmö, professor Erik Cinthio, Lund, professor Bertil Ejder, Lund, museichef Torkel Eriksson, Lund, fil. lic. Lars-Göran Kindström, Helsingborg, antikvarie Nils Nilsson, Lund, professor Birgitta Odén, Lund, länsmuseum Bengt-Årne Persson, Varberg, professor Göran Rystad, Lund, greve Hans Wachtmeister, Johannishus, läroverksadjunkt Curt Widenborg, Ronneby, landsantikvarie Dag Widholm, Lund, intendent Gustaf Åberg, Simrishamn. Hedersledamöter: disponent Birger Persson, Ystad samt professor Jörgen Weibull, Göteborg.

